

L'hora de les renúncies

DAVID MURILLO BONVEHÍ / Professor d'Esade (URL)

AVUI, 19 de febrer del 2010

Una idea que té els dies comptats, al nostre país si més no, és aquella que sosté que la societat és un conglomerat d'interessos que, actuant en benefici propi, arribaran a generar el millor dels mons possibles. És aquest un còctel que agafa idees del pensament de Mandeville, d'Adam Smith i de Locke, les barreja amb unes gotes del Pangloss de Voltaire, les sacseja ben fort i les acaba servint en forma de lectura ràpida per explicar el funcionament de la política i l'economia. Krugman deia de tot plegat que confonia la bellesa amb la veritat. Per què aquesta afirmació té els dies comptats? Doncs perquè l'afirmació es fonamenta en una hipòtesi que a hores d'ara no trobem per enlloc: que el sistema funcioni.

L'ACTUAL CRISI ENS HA DEIXAT disfuncions de l'alçada d'un campanar. Evidents en l'àmbit financer, quan mirem els comptes de l'Estat o quan seguim astorats el debat de les pensions públiques. Quan les coses no rutllen, convé ser pragmàtics i corregir el que no funciona. Per arribar a aquest punt, és clar, tot sovint cal deixar la ideologia a banda i, per al bé de tots, posar-nos a restaurar l'edifici que cau.

AL NOSTRE PAÍS, MALAURADAMENT, la lectura de la societat com a lluita harmònica entre corporativismes no ens ha servit tant per justificar el benestar comú com per defensar beneficis privats. En les grans empreses aquesta visió simple del funcionament econòmic s'ha traduït en la idea que alts directius i accionistes tenien per força interessos diferents. L'interès dels directius, fer-se rics. L'interès dels accionistes, enriquir-se ells. Si garantíem que el benefici dels directius anés en la

direcció correcta, via stock options, ingressos variables o jets privats n'hi havia prou. El compromís amb l'organització i la contribució social no hi jugaven cap paper. Tot l'esforç necessari partia d'associar els salaris dels primers amb l'obtenció de beneficis per part dels segons. El resultat ja l'hem vist.

PER LA BANDA DELS TREBALLADORS, tot sovint també hem observat com la defensa d'interessos corporatius (per exemple, no acceptar que la retallada de vendes o crèdit també els afecta a ells) ha fet difícil l'aplicació de mesures imprescindibles per a la supervivència de l'empresa. El resultat també l'hem pogut veure. Un esment especial mereix aquí la frivolitat amb què govern central, partits i sindicats estan tractant l'afer de les pensions públiques. Si tenim cinquanta anys, la lluita per no tocar l'edat de jubilació s'entén en un sentit individual, mai col·lectiu. Si en tens vint, senzillament no s'entén. La manca de mesures concretes, en comptes de procurar el repartiment dels costos de la inevitable correcció, ens obliga a traspasar l'ajust a les generacions futures.

Podríem seguir amb l'anàlisi del debat sobre el dèficit públic. El resultat és el mateix. És l'enverinat regal de qui s'atipa al restaurant i passa el compte als que vénen darrere. La confusió principal, amb els ulls posats als casos irlandès i grec, és la que prové de creure que l'immobilisme ens pot servir per evitar el temporal i sortir-nos-en sans i estalvis. Lamentablement, poques vegades els reptes estructurals s'arreglen per ells mateixos.

JA FA TEMPS QUE EL FILÒSOF Hans Jonas va enunciar el principi de responsabilitat cap a les generacions futures. Aplicat a l'economia,

aquest principi implicaria, per exemple, no repartir drets, no garantir beneficis i no fer volar coloms amb les pensions públiques sense saber qui en pagarà el rebut. Amb l'actual crisi, la principal missió dels nostres dirigents polítics és la d'assumir els reptes del moment. Els ajustos econòmics i socials demanen, per una banda, la capacitat de renunciar al que no podem permetre'ns. Per l'altra ens imposa arribar a grans acords polítics. D'això parlaven, també i sobretot, els consellers Maragall i Castells la setmana passada.

LIDERATGE POLÍTIC AVUI DIA vol dir estar disposat a dir el que no agrada, fer el que encara agradarà menys i, arribat el cas, perdre les eleccions. De tot plegat també en podríem dir patriotisme. És un estadi al qual em temo que arribarem. Bé per convicció, bé perquè no quedi altre remei. La diferència entre un i altre, el temps perdut.